

Tillsammans för en ökad trygghet!

Information från Brottsförebyggande råden
i Essunga, Grästorp och Vara kommun.

Våra tre kommuner

– Essunga, Vara och Grästorp.

Informationen i den här broschyren är framtagen i samarbete mellan kommunernas Brottsförebyggande råd och är baserat på vetenskapliga studier, aktuella fakta och polisens brottsstatistik.

Du som bor i Essunga, Grästorp eller Vara kommun – du kan känna dig trygg! Vi bor i kommuner, där risken för att utsättas för brott är liten.

En vanlig fråga till polisen handlar om hur trygg man kan vara i sin kommun. Jag skulle vilja säga att vi som bor i Essunga, Grästorp eller Vara är privilegierade. Vårt område är, och har alltid varit, ett tryggt och säkert område. Ni ska veta att polisen finns och ständigt arbetar för att öka tryggheten och samtidigt minska brottsligheten med de resurser vi förfogar över. Vi gör det i samarbete med kommuner, föreningar, andra organisationer och inte minst med er. För att skydda sig mot stölder är det viktigt att vi själva förebygger. I den här

foldern finns flera tips att ta till sig. Min vision är att vi tillsammans skapar en trygg och säker miljö för framtiden

Torbjörn Walthersson

Platschef vid polisen Vara,
Grästorp och Essunga

Det här hittar du i broschyren.

I den här broschyren hittar du användbara tips och handfasta råd som vi hoppas kan hjälpa dig i dina tankar om säkerhet kring ditt hem, din bil, din cykel, personrån, bedrägerier med mera.

Här hittar du också information om säkerhetsaspekter kring internet och mobiltelefoner, framförallt vad gäller barn och ungdomar. Det kan idag vara svårt att följa med i den snabba utvecklingen. Mycket är positivt med de sociala medierna, men det kan också finnas risker med användandet och kanske många gånger okunskap om vad som faktiskt är brott.

Vi hoppas också att den här informationen kan leda till diskussioner i familjen och vara ett stöd för föräldrar, vuxna och familjer med barn och ungdomar.

Innehåll:

Så skyddar du dig mot brott.....	5
Ju mindre alkohol desto färre brott.....	8
Mobil och internet.....	11
Tänk på det här när det gäller mobil och nätet.....	12
Vad är brottsligt när det gäller internet, sociala medier och mobiler?	13
Om Brottsförebyggande råden.	14

Så skyddar du dig mot brott.

Här kommer några enkla och effektiva regler för att undvika inbrott på din egendom.

Så skyddar du ditt hem.

- Lås alltid ytterdörren, även om du är i trädgården eller på övervåningen.
- Se till att du har godkända lås på husets alla dörrar, även fönster i markplan.
- Se till att gången till huset är fri från snö och brevlådan tömd.
- Installera timer som tänder och släcker belysningen i din bostad. Tänk även på ytterbelysningen.
- Läs absolut inte in ett meddelade på telefonsvararen som talar om att du är bortrest. Berätta inte heller på sociala medier att du inte är hemma. Om du ska vara borta en längre tid, be grannen om hjälp att få bostaden att se så bebodd ut som möjligt.
- Släpp inte in okända personer i din bostad. Kräv legitimation om någon ska utföra arbete i din bostad.
- Dokumentera och märk dina saker. Märkutröstning kan l ånas kostnadsfritt från polisen eller försäkringsbolag.
- Förvara inte värdesaker, dator och annat stöldbegärligt synligt utifrån.
- Se till att ha en hemförsäkring.

Så här skyddar du din bil.

- Lämna aldrig bilen med nycklarna i.
- Lämna aldrig värdeföremål, väskor, ryggsäckar, paket eller ens tomkartonger synliga i bilen.
- Om du har en äldre bil - använd gärna rattkrycka. Se till att den är godkänd! Utrusta bilen med larm.
- Parkera bilen på en upplyst och väl synlig plats.
- Märk bilens rutor genom etsning eller blästring med ditt registreringsnummer. Kontakta ditt försäkringsbolag för att få veta mer om detta.
- Kontrollera att din bil är rätt försäkrad.
- Lägg aldrig bilnyckeln i jackfickan.
- Undvik att sätta dekaler på bilen om att du är jägare eller att du har medlemskap i golfklubb. Om du talar om att du har vapen hemma kan risken öka för inbrott. Golfare förvarar ofta sina bagar i bilen varför de kan bli utsatta för inbrott i bilen även om de inte har sin bag där.

Så här skyddar du din cykel, moped, motorcykel och båt.

- Se till att du har godkända lås och rätt försäkring.
- Notera ram- och motornummer för att underlätta för polisen vid en eventuell stöld och för dig att bevisa att det är ditt fordon.
- Märk av samma skäl din moped eller cykel med personnummer. Stöldskyddsmärkningspenna kan du låna av polisen.
- Lås fast motorcykeln/mopeden/cykeln i ett fast föremål. Helst med bygellås eller kätting och hänglås.

Så här skyddar du dig mot personrån, ficktjuvar och bedrägerier.

- Förvara helst plånboken i en låst innerficka eller i en framficka.
- Håll handväskan i ett stadigt grepp nära kroppen. Vänd blytlåset inåt.
- Notera dina kontokortsnummer för att snabbt kunna spärra dem vid förlust eller stöld. Förvara numren på en säker plats, dock inte i plånboken.
- Sälj aldrig din bil/mc/båt etcetera utan att få kontant betalning från köparen. Posta registreringshandlingarna gemensamt.

Om du bevittnar ett brott.

- Vid pågående brott och akuta ärenden, ring polisen så snabbt som möjligt på telefonnummer 112.
- Icke akuta anmälningar om brott och förlust, ring 11414.
- Du kan också göra en anmälan om stöld och annat via internet på www.polisen.se. Ser du gärningsmannen, notera utseende och klädsel.
- Anteckna bilnummer och fabrikat.

Sist men inte minst!

Samverka med dina grannar genom att se till varandras egendom när någon är bortrest! Klipp gräsmattor, skotta snö och töm överfulla brevlådor.

Gå gärna med i en grannsamverkansgrupp, hör med din lokala polis om hur man går tillväga.

Ju mindre alkohol desto färre brott.

De flesta brott begås i samband med alkohol. Som vuxna har vi ett viktigt ansvar att vara tydliga och sätta gränser för våra ungdomar.

Ju fler av oss som handlar konsekvent ju mindre risk för att våra ungdomar hamnar i situationer de inte mår bra av.

1. Bry dig om – i stort och smått.

Engagera dig i ditt barn. Vad händer i skolan? Vilka kompisar umgås ditt barn med och vad gör de? Vart går de på kvällar och helger? När – och hur – kommer de hem?

2. Prata med ditt barn och lyssna noga.

Prata om risker och problem. Och gör det tidigt, innan de kommer i kontakt med alkohol och narkotika på egen hand. På så sätt kan du hjälpa henne/honom att förbereda sig mentalt och bygga upp argument och styrka för att säga nej.

- Berätta om din egen oro och fråga hur du kan hjälpa till och ge stöd. Visa att du bryr dig och sätter gränser.
- Hjälp till att hitta motiv och argument för att säga nej till alkohol och droger. Det finns ett tydligt samband mellan god föräldrakontakt och sen alkoholdebut.

3. Bjud inte på alkohol och köp inte ut.

Studier visar att ungdomar som blir bjudna hemma, dricker oftare och mer än andra. Många unga skulle inte dricka alls om de fick tydliga gränser. De flesta tonåringar anser också att det är fel att föräldrar köper ut alkohol. Det kan vara bra att veta att det ofta är äldre syskon som langar.

4. "Alla andra får ju."

Alla andra får inte alls. Ungdomar tror ofta att kompisar dricker mer alkohol än vad de verkligen gör.

5. Var tydlig och sätt gränser.

Alla ungdomar vill testa och tänja gränser. Det är okej att vara en besvärlig tonåring men det är också okej att vara en besvärlig förälder. Som vuxen har du ett ansvar för att sätta tydliga gränser och säga nej till sådant som kan skada och äventyra ditt barns framtid och hälsa. Det är att bry sig om, även om ditt barn inte håller med dig just då. Hjälプ din tonåring att säga nej. När grupptricket blir starkt kan det vara skönt att kunna skylla på sina föräldrar: "Jag måste vara hemma före tolv...", "Min mamma blir galen om jag är full...", "Pappa drar in månadspengen...".

6. Gör överenskommelser.

Vart ska du gå och med vem? När och hur kommer du hem? Ska jag hämta eller möta dig? Med frågor av omtanke och inte bara kontroll, har du stora chanser att få svar. Kom överens om en tid och att ni hörs av om planerna ändras. Om ditt barn ska sova över, ring kompisens föräldrar och stäm av.

7. Var vaken och var beredd att hämta.

Var beredd att hämta din tonåring från festen, eller ordna så att någon annan gör det. Var vaken och prata en liten stund när hon/han kommer hem. Om din tonåring kommer hem berusad är det viktigt att ni pratar om vad som hänt, men vänta med det till dagen efter.

8. Håll kontakt med andra föräldrar.

Det ger dig möjlighet att diskutera problem och gränser med andra vuxna. Det minskar också risken för att dina barn kan festa föräldrafritt och få tillgång till alkohol i andra hem.

9. Var extra uppmärksam när det behövs.

Det kan handla om perioden kring skolväxlingsningarna och om festhelger som halloween, lucia, nyår, valborg och midsommar eller i samband med klassresor och läger.

10. Lär dig tolka signalerna.

De flesta vuxna känner nog igen tecknen på att någon druckit alkohol. Med narkotika är det svårare. De flesta föräldrar har ju inte varit i kontakt med narkotika. Symptomen är inte så lätta att känna igen och tolka. En del symptom, som till exempel trötthet, aggressivitet och håglöshet, behöver ju inte bero på droger. Uppmärksamma dock alltid ändrat beteende eller om din tonåring skaffat andra kompisar.

Mobil och internet.

Några råd för att du skall kunna hjälpa ditt barn att inte hamna i knipa via mobiltelefonen och internet.

Mobiltelefonen är idag för många en självklar och nödvändig del av vardagen. Det gäller också för barn och unga. Även om barnen ibland kan mer om teknik och nya medier än du själv, är det ändå du som vet mest om livet, om normer, glädjeämnen och faror. Gör det därför till en vana att prata med barnen om mobilen och om vad som händer på internet.

Kom överens om hur mobiltelefonen ska användas.

- Hur hanterar man personlig information som lösenord, namn, adress, telefonnummer?
- Vilka bilder/filmer är det okej att ta emot, ladda ned och skicka via mobilen?
- Hur uppträder man mot andra när man skriver SMS, chattar och använder facebook, instagram och e-post?
- Vilken typ av betaltjänster är tillåtna? Tänk på att barnet kan köpa mer än samtal med mobilen.
- Uppmuntra gärna till diskussion i barnets omgivning.

Lär barnet vara försiktig med personlig information.

Tänk på att personlig information som personnummer, adress, foton av sig själv, lösenord, kort- och kontonummer med mera kan missbrukas av andra. En bra regel är att inte lämna ut egen eller andras personliga information via mobiltelefonen utan att först ha pratat med en vuxen man litar på.

Uppmuntra till en bra samtalston.

Tänk på att barnet kan vara både avsändare och mottagare. Det är därför viktigt att du lär barnet att inte bete sig illa eller sära andra. Det är lätt att snabbt skriva saker som man aldrig skulle säga öga mot öga. Prata med barnet om vikten av att behandla andra på samma sätt som man själv vill bli behandlad.

Lär barnet att vissa handlingar är olagliga.

Det är olagligt att sprida bilder utan att personen på bilden gett sitt medgivande. Att hota eller trakassera, att sprida lögnen om någon eller att ladda ned material som är utlagt på internet utan upphovsmannens tillstånd är också olagligt.

Tänk på att barnet kan köpa mer än samtal med mobilen.

Idag kan man köpa i stort sett vad som helst via mobilen. Var särskilt vaksam vid utlandsresor. Diskutera hur och vad barnet får köpa och tänk på att ni kan skydda er mot höga räkningar genom exempelvis kontantkort, kreditspärr, spärrar mot utlandssamtal och betaltjänster.

Lägg in ICE i adressboken – om barnet skulle råka illa ut.

Om barnet råkar ut för en olycka kan du snabbt bli kontaktad om ditt nummer finns i adressboken i barnets mobiltelefon under namnet ICE. ICE är en förkortning av "In Case of Emergency" ("i nödfall").

På nästa uppslag finns information som vi hoppas både du och dina barn kan läsa igenom tillsammans.

TÄNK PÅ DET HÄR NÄR DET GÄLLER MOBIL OCH NÄTET.

VAR FÖRSIKTIG MED PRIVAT INFORMATION.

Tänk på att aldrig lämna ut hela ditt namn, telefonnummer eller någon form av lösenord på internet. Det är nästan samma sak som att ge bort nycklarna hem. Vill du lägga upp bilder, välj bara sådana som det inte gör något att alla kan se.

VAR SNÄLL MOT ANDRA ÄVEN PÅ NÄTET.

Bete dig på nätet som i det dagliga livet och glöm inte bort att det är en människa du pratar med.

DET KAN VARA FARLIGT ATT TRÄFFA NÅGON FRÅN NÄTET.

Ta med dig någon vuxen eller en kamrat om du ska träffa en kompis från nätet i verkligheten. Stäm **alltid** träff på ett ställe där det finns andra människor – inte hemma hos någon.

DET ÄR INTE OK ATT BLI MOBBAD ELLER HOTAD.

Berätta för någon vuxen om du blir illa behandlad. På många sajter kan man göra en anmälan direkt till sajts ägare. Du kan också anmäla till polisen. Tänk på att spara bevisen på det som hänt. Radera inte e-post och loggfiler. Ta en skärmdump på forum och platser som du inte kan spara på datorn.

ALLT PÅ INTERNET ÄR INTE SANT.

Det finns mycket bra på nätet, men också människor som ljuger. Kolla gärna på flera ställen om en uppgift är sann.

Ta också reda på vem det är som skriver och vad de verkar vara ute efter. Tänk på att även bilder kan ljuga. Någon kan ha manipulerat dvs ändrat utseende och innehåll i bilden så att den visar något helt annat än den gjorde från början.

VAD ÄR BROTTSLIGT NÄR DET GÄLLER INTERNET, SOCIALA MEDIER OCH MOBILER?

Här beskrivs några exempel på brott som ofta begås på internet, men som kanske inte alltid uppfattas som brottsliga. Det är ibland svårt att på förhand säga var gränsen för en brottslig handling går, och vilket straffet kan bli. Det beror på flera faktorer. Se de här exemplen som en vägledning.

KRÄNKNING.

Någon kommer över en kränkande bild på en annan person och publicerar den på nätet (webbsida, chattforum med mera) utan den andres tillstånd.

Brott:

- Brott mot Personuppgiftslagen, PUL (om personen på bilden kan identifieras).
- Ofredande.
- Sexuellt ofredande (om bilderna har ett sexuell motiv, exempelvis nakenbild).

Straff:

- Brott mot PUL: böter.
- Ofredande: böter eller fängelse upp till ett år.
- Sexuellt ofredande: böter eller fängelse upp till två år.

Kommentar:

Detta är ett mycket vanligt brott på nätet. Många, främst flickor, ställer upp på att bli fotograferade i sexuella situationer utan att tänka på att bilderna senare kan spridas via nätet.

HOT.

Två personer blir osams på nätet. Den ene skriver inlägg som "jag ska slakta dej" eller "du kommer att bli ihjälslagen".

Brott:

Olaga hot.

Straff:

Böter eller fängelse upp till ett år.

Kommentar:

Att kommunicera via nätet är ofta svårt. Man har inte tillgång till kroppsspråk och tonfall och därför blir det ibland missförstånd. Det är inte ovanligt att gräl i en chatt leder till förföljelse över nätet i form av kränkande kommentarer i forum, ryktesspridning med mera.

FILDELNING.

En person laddar ner ett fildelningsprogram och installerar det på familjens dator.

Programmet använder han/hon för att ladda ner musik och film som lagts ut på internet utan upphovsmannens tillstånd. För att kunna använda programmet låter personen också andra hämta dessa filer från sin dator.

Brott:

Brott mot Lag om upphovsrätt till konstnärliga och litterära verk.

Straff:

Böter eller fängelse i högst två år.

Kommentar:

Ny lag trädde i kraft 1 april 2009, vilket innebär en skärpning av denna lagstiftning.

Det är samma
lagar som gäller på
internet som utanför.
Det är precis lika olagligt
med hot, trakasserier,
förtal, kränkningar och
mobbing.

A photograph of a ladybug on a green plant branch. The ladybug is red with black spots and is positioned on a thin brown stem. The plant has several green, pointed leaves. The background is a soft, out-of-focus green. The entire image is reflected in a body of water at the bottom, creating a symmetrical effect.

Om Brottsförebyggande råden.

I dag finns det cirka 290 lokala Brottsförebyggande råd i landets kommuner och stadsdelar. Essunga, Grästorp och Vara kommuner har alla ett lokalt Brottsförebyggande råd.

Rådens bemanning ser olika ut men samtliga arbetar efter mottot ”att minska brott och öka tryggheten”.

Målsättningen för de Brottsförebyggande råden är att kommunerna skall vara tillgängliga för alla. Ingen skall behöva stanna hemma för att man inte vågar gå ut.

Genom denna folder önskar vi delge information vilket är ett bra sätt att nå ut med förebyggande arbete. Du som medborgare kan göra mycket för att öka tryggheten och tillsammans blir det en stor samhällsinsats.

Essunga kommun

Grästorps kommun

VARA KOMMUN

Ett samarbete mellan Brottsförebyggande råden i:

Essunga kommun, telefon 0512-572 79. www.essunga.se

Grästorps Kommun, telefon 0514-581 18. www.grastorp.se

Vara kommun, telefon 0512-310 00. www.vara.se